

Ὡς ἔχουσι νῦν αἱ ἡμέτεραι γνώσεις, θὰ ἦτο τολμηρότατον νὰ ἐπιζητήσωμεν δι' αὐτῶν τὴν ἐξήγησιν των. Ἡ ψυχολογία μας δὲν προώδυσεν ἀκόμη, εἶνε πολλὰ πράγματα τὰ ὅποια εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ παραδεχόμεθα χωρὶς νὰ δυνάμεθα νὰ τὰ ἐξηγήσωμεν. Τὸ ν' ἀνῶμεθα ὅσα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν θὰ ἦτο καθαρὰ παραφροσύνη. Μήπως ἐξηγεῖτο τὸ σύστημα τοῦ κόσμου πρὸ χιλίων ἐτῶν; Μήπως ἐξηγεῖται σήμερον ἡ ἔλξις; Ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη βαδίζει καὶ ἡ πρόοδος ἔσται ἀτελεύτητος.

Μήπως γινώσκωμεν ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν ἀνθρωπίνων ἠθικῶν δυνάμεων; Περί τοῦ ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ φύσει δυνάμεις εἰσέτι ἄγνωστοι, ὡς ἦτο ἐπὶ παραδείγματι ὁ ἤλεκτρισμὸς πρὸ ἐνὸς αἰῶνος καὶ ἔλαττον, περὶ τοῦ ὅτι ὑπάρχουσιν εἰς τὸ σύμπαν ἕτερα ὄντα πεπρωμένα δι' ἄλλων αἰσθήσεων καὶ δι' ἄλλων ψυχικῶν δυνάμεων, ὁ φιλόσοφος οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ. Ἀλλὰ μήπως αὐτὸς ὁ ἐπίγειος ἄνθρωπος μᾶς εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν γνωστός; Δὲν φαίνεται.

Ἔσται συνέχεια

[Μετάφρασις Χ.]

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ

Ὡς μικρὸν δεῖγμα τῆς γλαφυρότητος καὶ σαφηνείας μεθ' ὧν ἐκφράζεται ἐν τοῖς οἰκονομολογικοῖς συγγραμμασιν αὐτοῦ ὁ αἰδιδμος Ι. Σούτσος, καθιστῶν τερπνὰ καὶ ἐπαγωγὰ αὐτὰ τὰ κατ' ἐπίφρασιν ξηρότατα θέματα δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω κεφάλαιον ληφθὲν ἐκ τοῦ 6' τόμου τῆς « Πλουτολογίας » αὐτοῦ. Σ. τ. Δ.

Η ΤΡΟΦΗ ΚΑΙ Ο ΠΛΟΥΤΟΣ

.... Τὸ εἶδος τῆς τροφῆς οὐ μικρὰν ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς διανομῆς τοῦ πλοῦτου καὶ ἐπομένως ἐπὶ τῆς ὅλης καταστάσεως τῆς κοινωνίας.

Τὸ δὲ εἶδος τῆς τροφῆς κατὰ τόπους διαφέρει. Ὅσῳ προχωροῦμεν πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς τὰ κατεψυγμένα κλίματα, τόσῳ μᾶλλον συναισθανόμεθα τὴν χρεῖαν τροφῆς στερεωτέρας, περιεχούσης ἀφρονώτερα στοιχεῖα ἀνθρακοῦχα· καθότι ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν καὶ τοῦ ξυγόνου τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ αἵρος, ὅπερ ἐν ψυχροτέρῳ καὶ συνεσταλμένῳ ἀτμοσφαίρῳ ἀφρονώτερον εἰσπνέομεν, παράγεται ἐσωτερικὴ τις καύσις, ἥς ἄνευ ἤθελον ἀποναρκωθῇ αἱ δυνάμεις τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων. Ἐνεκα τούτου, ἡ κυρία τροφή τῶν κατοίκων τῶν βορειοτάτων, τῶν κατεψυγμένων χωρῶν εἶνε τὸ ἔλαιον καὶ τὸ λίπος τῆς φαλαίνης, τὸ αἶμα καὶ ἡ δορὰ τῆς φώκης, ὧν ἡ χρῆσις ἤθελον ἀποδῇ θανατηφόρος εἰς τοὺς κατοίκους τῶν νοτίων χωρῶν. Τούναντίον δέ, παρὰ τῇ μεσοτροπικῇ ζωνῇ, ἡ τροφή τῶν ἀνθρώπων συνίσταται κυρίως εἰς ὀρύζιον, εἰς καρποὺς παντὸς εἶδους, εἰς ὄσπρια, ἅτινα περιέχουσι 12 ο|ο ἀνθρακοῦχων οὐσιῶν, ἐνῶ τὰ ἔλαια καὶ τὸ λίπος περιέχουσιν 60—80 ο|ο.

Ἀλλ' αἱ μὲν ζωϊκαὶ οὐσίαι, δι' ὧν τρέφονται οἱ κάτοικοι τῶν εὐκραστέρων καὶ ψυχροτέρων χωρῶν, δυσκόλως καὶ ἐπιπνῶως, πολλάκις δὲ καὶ μετ' οὐ μικρῶν κινδύνων ἀποκτώνται· αἱ δὲ φυτικά, μὲ τὰς

ὁποίας τρέφονται οἱ νότιοι λαοί, καὶ εὐχερέστερον καὶ μετ' ἐλάσσονος δαπάνης ἀποκτώνται. Ἐπομένως εἰς τὰς νοτίους χώρας, ἔνεκα τῆς εὐχεροῦς ἀποκτήσεως τῶν τροφίμων καὶ τῶν ὀλίγων βιωτικῶν ἀναγκῶν, ἡ μὲν παραγωγικὴ δραστηριότης ἀμβλύνεται, καθότι ὁ ἄνθρωπος ὅστις εἶνε ὁ αὐτοῦργος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ εὐημερίας, διὰ μικρὰς καὶ ἀμελοῦς ἐργασίας συντηρεῖται, ὁ δὲ πληθυσμὸς ἀπολύτως αὐξάνει. Ἐνεκα δὲ τῆς πολυανθρωπίας, ἡ ἐργασία ὀλίγον τιμᾶται, ἡ ἀξία τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων ἐλαττοῦται καὶ ἡ μεγάλη ὁμάς τῶν ἐθνῶν, ὁ ἀποχειροβόλιτος πληθυσμὸς διατελεῖ ἐν ταπεινῇ καταστάσει· ἡ δὲ ἀνισότης τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ἥτοι ἡ εἰς βίους διαίρεσις καὶ αἱ περὶ ἀνισογονίας τερατώδεις προλήψεις, αἱ ἐκ τῆς κατακτήσεως προκύψασαι καὶ αἱ ὑπὸ ἀμετατρέπτων θρησκευτικῶν δογμάτων ἐπισφραγισθεῖσαι, ἀνάλλοίωτοι διαμένουσι καὶ διαιωνίζονται, ὡς τοῦτο συνέβη ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἀφρικῇ. Α. χ. οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς εἰσιν ἐν γένει χαῦνοι καὶ ῥάθυμοι, καθότι ἐλαχίστας ἔχοντες χρεῖας διὰ μικρὰς ἐργασίας ἀποκτῶσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, ἔνεκα μάλιστα τῆς εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ τοῦ εἶδους τῆς τροφῆς των. Λέγω δὲ τοῦ εἶδους τῆς τροφῆς των, καθότι ἀνέκαθεν τὸ ὀρύζιον ὑπῆρξεν ἡ κυρία τροφή τῶν λαῶν ἐκείνων. Τὸ ὀρύζιον ὑπῆρξεν, ὡς παρατηρεῖ ὁ Buckle, ἡ τροφή καὶ τῶν θεῶν τῆς Ἰνδικῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ Βισνοῦ (κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Μενού), τοῦ δὲ ὀρυζίου ἡ σπορὰ παράγει 80 ἀντὶ 1. Ἐν δὲ τῇ νοτίῳ Ἰνδικῇ, τὸ ῥαγκὶ καὶ ἐν πολλαῖς ἀνίγης πόλεσιν, ἡ κέγχρος εἶνε ἡ συνήθης τροφή τοῦ λαοῦ. Ὡς βεβαιούσι δὲ οἱ περιηγηταί, δύο ἐστιάσεις ἐκ κέγχρου δὲν ἀξίζουσι πλέον τῶν 5 λεπτῶν. Ἐνῶ δὲ ὁ λαός, ἥτοι οἱ Σούθραι, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ 3|4 τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ, διάγουσιν ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ, αἱ ἀνώτεροι τάξεις σχετικῶς εὐποροῦσι, καθότι ὁ τόκος τῶν κεφαλαίων κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Μενού (900 π. Χ.) ὥρισθη εἰς 15—60%. Προσέτι δέ, ἐνῶ ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ, τὸ μίσθωμα τῶν γαιῶν λογίζεται κατὰ μέσον ὅρον τὸ 1|4 τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ τὸ 1|3, ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἀναδιβάσσεται μέχρι τοῦ 1|2.

Ἀλλ' ἡ χρονία αὕτη ἀνισότης τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως συνεπάγεται καὶ τὴν συγκέντρωσιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας εἰς χεῖρας τῶν εὐπορωτέρων καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ὑπεροχὴν· ὁ δὲ λαός δυσκόλως δύναται νὰ ἀνορθωθῇ καὶ νὰ διαρρήξῃ τὰς ἀλύσεις, ἃς ἐπέβαλον αὐτῷ ἡ κατὰ κτησις καὶ αἱ θρησκευτικαὶ προλήψεις.

Τὰ αὐτὰ ὡς ἐγγίστα συμβεβηκότα μὲ τὴν Ἰνδικὴν παρουσιάζει ἡμῖν καὶ ἡ Αἴγυπτος, μὲ μόνον τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς εὐφορωτάτης ταύτης χώρας, οἵτινες ἐτρέφοντο ἄλλοτε μὲ λωτὸν καθ' ἃ μαρτυρεῖ ὁ Ἡρόδοτος λέγοντας: « Ἐπεὶ ἀνὰ πλήρη γέννηται ὁ ποταμὸς, καὶ τὰ πεδία πελαγίστη, φύεται ἐν τῷ ὕδατι κρίνεα πολλά, τὰ Αἰγύπτιοι καλέουσι λωτόν. Ταῦτα ἐπὶ ἀνδρείωσιν, αὐαίνουσι πρὸς ἥλιον καὶ ἔπειτα ἐν τῷ ἐκ τοῦ μέσου τοῦ λωτοῦ τῇ μήκωνι ἔδον ἔμπερές, πτίσαντες ποιεῦνται ἕξ αὐτοῦ ὅπουτος ἄρτους πυρί »· σήμερον τρέφονται κυρίως ἐκ τοῦ καρποῦ τῶν φοινίκων, καὶ ἐκ τοῦ δουρά, ὅπερ ἀποδίδει ἀνθ' ἐνὸς 240, ἐνῶ ὁ σίτος ἀποδίδει 6, 8 ἢ 10 ἀνθ' ἐνὸς. Ἐ-

νεκα λοιπόν τῆς εὐτελείας τῶν σιτίων, ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας ἐκείνης ὑπερμέτρως ἐπολλαπλασιάζετο, καὶ ὁ ἐργάτης μόλις ἐπορίζετο διὰ τῆς φιλοπονίας του, τὰ πρὸς ζωὴν ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Διόδωρος ὁ Σικελιώτης διαρρήδην ἐπιβεβαίει πάντα ταῦτα λέγων: « Τρέφουσι δὲ τὰ παιδιά μετὰ τινος εὐχρείας ἀδαπάνου καὶ παντελῶς ἀπίστου· ἀνυποδέτουν δὲ τῶν πλείστων καὶ γυνῶν τρεφομένων, διὰ τὴν εὐκрасίαν τῶν τόπων, τὴν πᾶσαν δαπάνην οἱ γονεῖς, ἄχρῃς ἂν εἰς ἡλικίαν ἔλθῃ τὸ τέκνον, οὐ πλείω ποιοῦσι δραχμῶν εἶκοσι· δι' αὐτῆς αἰτίας μάλιστα τὴν Αἴγυπτον συμβαίνει πολυανθρωπία διαφέρειν, καὶ διὰ τούτων πλείστας ἔχειν μεγάλων ἔργων κατασκευάς ». Τῷ ὄντι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ αὐτοῦ ἱστορικοῦ, διὰ τὴν κατασκευὴν μιᾶς μόνης πυραμίδος « τριάκοντα καὶ ἑξ μυριάδες ἀνδρῶν, ταῖς τῶν ἔργων λειτουργίαις προσήδρευσαν· τὸ δὲ πᾶν κατασκευάσμα τέλος ἔσχε μόλις ἐτῶν εἴκοσι διεληθόντων. » « Ὡστε ἂν οἱ χειρῶνακτες οὗτοι ἦσαν ἐλεύθεροι, ἤθελον δαπανηθῇ εἰς μόνην τὴν μισθοδοσίαν αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει μιᾶς δραχμῆς τὸ ἡμεροκάματον καὶ ἐργασίας 300 ἡμερῶν τοῦ ἔτους, περίπου 2,160 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου μεταδῶμεν εἰς τὸν νέον κόσμον καὶ ἐξετάσωμεν τὴν κατάστασιν αὐτοῦ, καθ' ὃν χρόνον ἀνεκαλύσθη, τὰ αὐτὰ θέλομεν ἐξαγάγει πορίσματα, καθότι τόσο ἐν τῷ Μεξικῷ, ὅσον καὶ ἐν Περουβίᾳ, ὁ λαὸς ἐτρέφετο κυρίως μὲ βανανόκαρπον,

ὅστις παρέχει κατὰ τὸν Χουμβόλδον, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ διαστήματος, τροφὴν πλειστάκις ἀφθονωτέραν τοῦ σίτου καὶ τῶν γεωμήλων. Ὡς ἐκ τοῦ εὐαποκτήτου λοιπόν καὶ εὐώνου τῆς τροφῆς καὶ τῆς ὀλιγαρκείας τῶν κατοίκων τῶν χωρῶν ἐκείνων, ὁ πληθυσμὸς ταχέως ἐπολλαπλασιάζετο, ἡ ἐργασία ὀλίγον ἐτιμᾶτο καὶ αἱ κοινωνικαὶ ἀνισότητες διηωνίζοντο. Κατὰ τὸν Πρεσκόττ, ἐν μὲν τῇ Περουβίᾳ, πρὸ τῆς κατακτήσεως, τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, οἱ εὐγενεῖς, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ τὸ πολυάριθμον σῶμα τῶν ἱερέων ἦσαν τότε ἀπηλλαγμένοι παντὸς φόρου, ἅπανται δὲ αἱ δημόσιοι δαπάναι ἐπεβάρυνον τὸν λαόν. Ἐν δὲ τῇ Μεξικῷ ὁ λαὸς οὔτε ἰδιοκτησίαν ἔχων, οὔτ' ἐμπορίαν τινὰ μετερχόμενος, ὑπεβάλλετο μολαταῦτα εἰς διαφόρους ἀγχαρείας· αὐτὸς ἐκαλλιεργεῖ τὰς γαίας τοῦ Στέμματος· αὐτὸς ἐξετέλει τὰ δημόσια ἔργα, κ.τ.λ. Τοιούτῳ τρόπῳ πρὸς κατασκευὴν τῶν ἀνακτόρων εἰς μὲν τὴν Περουβίαν 20,000 ἄνδρες εἰργάζοντο ἔτη 50. Εἰς δὲ τὸ Μεξικόν, διὰ τῆς ἐργασίας 200 χιλιάδων ἀνδρῶν κατεσκευάσθησαν ταῦτα. Ἡ δουλικὴ κατάστασις τῶν λαῶν ἐκείνων καὶ ἡ οἰκτρὰ αὐτῶν πενία, ἥτις κατέστη χρονία ἕνεκα τῶν προεκτεθέντων λόγων, ἐξηγοῦσιν ἀρκούντως διατὶ αἱ χώραι ἐκεῖναι εὐκόλως κατεκτήθησαν, καὶ πῶς ἡ ἐκ τῆς κατακτήσεως παραχθεῖσα κατάστασις διηωνίσθη, καθότι τὸ δημοτικὸν στοιχεῖον οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ ἀνορθωθῇ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ.

ΠΑΤΙΝΑΔΑ ΠΑΣΧΑΛΙΑΤΙΚΗ

Τώρα π' ὁ ἥλιος ἔγυρε καὶ βγαίνει τὸ φεγγάρι,

Ποῦ ἐν' ἀγόρι ξαγρυπνᾷ γιὰ τὸ χατίρι σου,

Ποῦ ἔχει τὸ σκοτάδι ἢ γῆ, κι' ὁ οὐρανὸς τὴ χάρι,

Ἐβγα φεγγαροπρόσωπν 'ς τὸ παραθύρι σου.

Ἐβγα καὶ γλυκοπότισε λουλούδια μαραμένα,

Κι' ἂν ἔχῃς στάλα πονεσιᾶς μέσ' 'ς τὴν καρδούλα σου,

Λυπήσου με, καὶ δόσε τὴν σὲ χεῖλν διψασμένα,

Ν' ἀναστνθῶ σὰν λούλουδο μὲ τὴν δροσούλα σου.

Ἡ θάλασσα τὴ γῆ φιλᾷ, καὶ τὰ κλωνιά τ' ἀγέρι,

Κι' ἐγὼ μονάχος δὲν φιλῶ τὰ δυὸ χειλάκια σου.

Μὲ χίλι' ἀστέρι' ὁ οὐρανός, κ' ἐγὼ χωρὶς ἀστέρι,

Σκοτάδ' ἢ γῆ—κ' ἐγὼ χωρὶς τὰ δυὸ ματάκια σου.

Κατέβα καὶ περπάτησε, Νεραῖδα μέσ' 'ς τὰ σκότν,

Καὶ μίλνσέ μου, νὰ θαρρῶ πῶς ἀναστήθηκα !

Πές μου τὰ λόγια τὰ γλυκὰ ποῦ πρωτολέ' ἢ νιότη,

Κι' ἄς ἀποθάνω ἀκούοντας πῶς ἀγαπήθηκα !

ΑΓΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ.

